

KATHOLIEKE VLAAMSE MEISJESBEWEGING, aanvankelijk (1913) georganiseerd onder de naam Katholieke Vlaamsche Meisjesbond, eind 1928 herdoopt tot Vlaamsche Landsbond voor Rooms-Katholieke Vrouwen en Meisjes, in 1937 tot Dietsche Bond voor Vrouwen en Meisjes Ik Dien, in 1949 tot Dietse Meisjesbond.

Omstreeks 1913 zien we verscheidene meisjesbonden ontstaan: te Lokeren, Antwerpen, St.-Niklaas, Lier, Vilvoorde, Turnhout, Temse, Zottegem, Ardooie, Hasselt enz. De bedoeling was „de meisjes van dit land, vooral de studeerende, terug bewust te maken van de Vlaamsche en volksche zending, dit alles in diep christelijke zin, naar oeroude traditie”. De onverschilligheid van de meisjes op Vlaams gebied werd vooral onder de aandacht gebracht door *De Student* en *De Vlaamsche Vlagge*, tijdschriften van de studentenbonden. De Vlaamse Meisjesbeweging was geïnspireerd door de katholieke Vlaamse studentenbeweging (inzonderheid door het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond), die op veel plaatsen zeer actief was.

De meisjesbonden stonden los van elkaar en niemand wist iets af van de activiteiten in andere bonden, tot op 11 januari 1913 in Hooger Leven een verslag verscheen over de bond te Lokeren. Tussen de verschillende bonden werd nu contact gezocht en kwam men voor het eerst bijeen op 3 april 1913 te Lokeren. Een voorlopig bestuur, bestaande uit de dames Gabriëlla van Caeneghem, Herlinde Hendrix, Maria Brughmans, Maria Laporta en G. Seys richtte een oproep tot de Vlaamsgezinde meisjes om een eerste keer massaal bijeen te komen „met het doel elkander aan te wakkeren tot eigen vorming en vervolmaking, tot het hervormen van echte Vlaamsch-Christene Vrouwen”. Deze eerste landdag, te Oostakker op 16 september 1913, werd door achthonderd meisjes bijgewoond. Cyriel Verschaeve, die zich vroeger reeds over het achterblijven van de vrouwen in de V.B. beklaagd had, was de feestredenaar.

Na deze landdag rezen op veel plaatsen nieuwe bonden op. Gouwbonden werden opgericht en een hechtere organisatie kwam tot stand. Juffrouw Van Caeneghem ging in 1914 in het klooster en werd als voorzitter opgevolgd door juffrouw Laporta. De eerste landdag na de oorlog vond plaats te Gent op 9 augustus 1919. Er waren tweeduizend meisjes aanwezig. Vooraanstaande Vlamingen verleenden hun medewerking: Cyriel Verschaeve, pater Callewaert, Pol Davidts, dr. Hilaire Gravez (in het uniform van legerarts), Staf Bruggen, Emiel Hullebroeck en Hugo Verriest. Het jaar daarna zou de landdag in het teken van de amnestie staan (Antwerpen 1920).

Kort na de landdag van 1919 verscheen het eerste nummer van Gudrun, het orgaan van de Katholieke Vlaamsche Meisjesbeweging. In de jaren 1919-'20 werden veel bonden opgericht.

In de jaren twintig stond de meisjesbeweging voor dezelfde moeilijkheden als de studentenbeweging. Reeds in 1920 bevestigden de meisjesbonden duidelijk het a-politiek karakter van hun beweging: „geen politiek aan te vatten, noch minimum, noch zelfbestuur. Ieder is bij ons vrij, maar in onze bonden is geen spraak over welke politiek ook. Wij beoogen vooral vorming”. Hoewel de beweging voor het vrouwenstemrecht ijverde, nam de Landsbond duidelijk stelling tegen het voorgenomen Jeugdcongres van 1922. De bedoeling van dit congres was immers: „... de jeugdbeweging dienstbaar te maken aan een bepaalde politieke partij”. De katholieke Vlaamse meisjes wilden volledig buiten de politiek staan en „onbekneld en onbevangen gaan naar alles wat Katholiek en Vlaamsch is”. In 1923 werd een actiecomité opgericht om zich bezig te houden met de Vlaamse Hogeschool te Gent. Onder de meisjes werd een krachtige propaganda gevoerd voor de Katholieke Hogeschool voor Vrouwen te Antwerpen.

Op 23 augustus 1925 werd te Brugge een gezamenlijke landdag van meisjes en studenten georganiseerd. Het waren de beroemde „Vlaggefeesten”, naar aanleiding van het 50-jarige bestaan van De Vlaamsche Vlagge, waar voor het eerst Verschaeves „trouw aan Vlaanderen” werd gezworen. Het was een hoogtepunt in de Vlaamse jongerenbeweging.

In 1926 werd J. Putman, voorzitter sedert 1920, missiezuster. Angela Dörfel volgde haar op (1926-'45).

Gouwdag te Antwerpen op 15 april 1914, met rechts vooraan mej. E. Belpaire, dr. A. Laporta en F. van Cauwelaert en midden vooraan M. Brughmans.

Vóór die tijd waren reeds andere vrouwenbewegingen ontstaan, o.a. de sociale vrouwenbonden, later de Katholieke-Actiebonden, de Vlaams-nationale vrouwenverenigingen. In 1925 bond de geestelijke overheid, vooral in West-Vlaanderen, openlijk de strijd aan tegen het Vlaams nationalisme. Meisjes die lid waren van bonden, werden van kostscholen verwijderd, proosten, predikanten, missen geweigerd: de meisjes waren opstandelingen tegen het kerkelijk gezag, ze deden aan politiek, enz. Natuurlijk slonk het aantal leden gevoelig. Niettegenstaande die tegenwerking ging het opvoedingswerk in de bonden gewoon door. Onderwerpen uit de geschiedenis van Vlaanderen, de Vlaamse strijd, de Nederlandse beeldende kunst en letterkunde, karaktervorming, enz. werden regelmatig behandeld. Er werd gezongen en voorgedragen, men vierde 11 juli, Sint-Lutgart, het Kerstfeest. Jaarlijks werden land-, gouw- en studiedagen gehouden, vóór de vervolging ook retraites. In 1931 ontstond in de beweging een kinderbondcentrale met het eigen blad Hoio. Belangrijke gowleiders waren: C. Thiel, L. Bauwens, N. Puype, F. Hillen, M. de Vleeschauwer, E. Quix, A. Andries. Tijdens de oorlog trachtten de leiders het werk voort te zetten, maar eind 1942 kregen ze geen papier meer voor hun blad Gudrun. In 1949 spande A. Andries zich met andere meisjes in om de Ik Dien-beweging weer te organiseren. Die verjongde bond vierde samen met de oudere leden in 1963 te Mere het vijftigjarig bestaan van de Dietse Bond. In 1965 sloot deze zich aan bij de Blauwvoetfederatie, met het gezamenlijk tijdschrift Open.

LITERATUUR: W. Meyboom, *Laatslaapstertje* (1920); - M. Brughmans, *De Katholieke Vlaamsche Meisjesbeweging* (1920); - E. Rubbens, *Een mooi Sprookje* (1922); - A. Dosfel-Tysmans, *De Katholieke Vlaamsche Meisjesbeweging* (1924); - A. Dosfel-Tysmans, artikelen in *Gudrun* (1926-'63); *Roeping* (1928); *Süddeutsche Monatshefte* (1929); *Jong Dietschland* (1932); *Den Uyl* (1936); - E. Quix, *Wat is de Vlaamsche Meisjesbeweging?*, in *Jong Dietschland* (1929); - V. Leemans, *Bestijgen de Vlaamsche meisjes de rotsen?*, in *Jong Dietschland* (1930); - M. de Vleschauwer, *25 Jaar Vlaamsche Vrouwen- en Meisjesbeweging*, in *Gudrun*, jg. 18, nr. 11 (1937, p. 298-307); - A. Andries, *Een nieuwe generatie treedt aan*, in *Gudrun*, jg. 24, nr. 1-2 (1952, p. 4-6); - *Ons Jubelkamp*, bijdragen van A. Andries, L. Dosfel, Dame Hadewych, Mw. L. Dosfel, Zuster Gabriël-Maria, Mw. Van den Heuvel, Sacerdos, J.D. Domela Nieuwenhuis-Nyegaard, J.M. Gantois, A. de Bruyne, in *Gudrun* (1953); - D. Vansina, *Verschaeve getuigt* (1955); - L. Dosfel, *Beknopte geschiedenis van de Meisjesbeweging*, in *Gudrun* (1960); - M. Brughmans, *Dr. Reypens s.j. persoon en gestalte* (1965); - L. Vandenbergh, *De katholieke Vlaamse meisjesbeweging; historiek en situering* (1968, gestencild); - H.J. Elias, *Vijfentwintig Jaar Vlaamse Beweging 1914/1939, I* (1969); - J. Dierickx, *De Vlaamse Meisjesbond*, in *Dietsland-Europa* (1970).

LIONEL VAN DEN BERGHE
en ANGELA DOSFEL-TYSMANS